

BESTUURSAKKOORD WATER & KLIMAAT- ADAPTATIE 2022 - 2027

RIVUS werkregio

Ondergetekende partners,

de gemeenten Dalfsen, Deventer, Kampen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Zwolle, Zwartewaterland, de provincie Overijssel en waterschap Drents Overijsselse Delta,

willen de RIVUS samenwerking voortzetten door een integrale aanpak op het gebied van water en klimaat, omdat:

- De samenwerking binnen RIVUS al jaren succesvol is.
- De dagelijkse besturen van de partnerorganisaties hebben ingestemd met de strategie en het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2021-2024 van de RIVUS-werkregio.
- Alle samenwerkingspartners vanuit het Deltaprogramma 2018 de opdracht hebben om zo te handelen dat uiterlijk 2050 de ruimtelijke inrichting van de RIVUS werkregio klimaatbestendig en waterrobuust is.
- Er sprake is van een gezamenlijke urgentie aangezien:
 - Klimaatverandering nog sneller gaat dan verwacht (IPPC-rapport, Klimaatsignaal'21, KNMI).
 - Ontwrichtende situaties door klimaatsverandering met grote schade zich nu al manifesteren buiten en binnen de RIVUS-werkregio. Zowel in stedelijk- als buitengebied. Met bijv. de hete zomers van 2018 en 2020, de clusterbuien van 2021, de overstromingen in Limburg, België en Duitsland en de steeds vaker voorkomende valwinden.
- De regionale klimaatopgave voor een deel grensoverschrijdend is, zowel qua verantwoordelijkheden, als fysiek: hitte, grondwatersysteem, oppervlaktewatersysteem en de waterketen inclusief drinkwater(winning).
- Het effectiever is om gezamenlijk de integrale opgave aan te pakken, want samen:
 - Kunnen we kansen op het gebied van innovatie, digitalisering en het voorkomen van kwetsbaarheden (o.a. cybersecurity) sneller en beter verzilveren.
 - Bouwen we sneller kennis op.
 - Kunnen we vanuit de RIVUS-samenwerking een bijdrage leveren aan de integrale opgaven in de Regio Zwolle en de Cleantechregio.
 - Kunnen we Rijksfinanciering van lokale- en regionale programma's gehonoreerd krijgen.
- Inwoners en ondernemers in de RIVUS werkregio een effectieve samenwerking van overheden mogen verwachten.
- De aanpak van de integrale strategische opgave belemmerd wordt, omdat er een tekort is aan voldoende gekwalificeerd (technisch) personeel.

En komen daarom het navolgende overeen →

Gezamenlijke strategische opgave voor water en klimaat

Het verminderen van de risico's en effecten van klimaatverandering (wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen) vraagt om inzet op alle niveaus. Lokaal (gemeenten) en regionaal (RIVUS en partners). Wij staan samen aan de lat voor de realisatie van een klimaatbestendige en waterrobuuste woon-, werk en leefomgeving in de RIVUS werkregio in 2050.

Onze opdracht is om de risico's door klimaatverandering te beperken en schade zoveel mogelijk te voorkomen. Door gezamenlijke inspanningen op RIVUS-niveau kunnen we oplossingen treffen die het lokale niveau overstijgen. En zo voorkomen we dat alle partijen afzonderlijk telkens hetzelfde wiel (moeten) uitvinden. Daarmee jagen we de uitvoering bij de afzonderlijke partners aan.

We werken samen vanuit leidende principes

Integraal kijken naar de leefomgeving

Uitgangspunt van onze aanpak is een duurzame en integrale benadering van de leefomgeving, in de geest van de Omgevingswet. Niet alleen het bestaande, op onderdelen kwetsbare systeem, maar veel meer de samenloop van strategische opgaven in een straat, buurt, wijk, stad, dorp of (deel) van het buitengebied staan daarbij centraal. Waar mogelijk benutten we daarbij ook andere ruimtelijke, duurzame en sociale kansen.

Bestaand en nieuw stedelijk gebied

We maken onderscheid tussen openbare ruimte in bestaand en nieuw te ontwikkelen stedelijk gebied. Omdat onze rol, de dynamiek en financiering in deze gebieden heel verschillend is. Nieuw draagt waar mogelijk bij aan de opgaven van bestaand. We zorgen in programma's en projecten op lokaal en regionaal niveau voor inbreng en borging van onze kennis over effectieve klimaatadaptatieve- en watermaatregelen.

Klimaatrobuust landelijk gebied: integraal verbinden en slim combineren

In het landelijk gebied verbinden wij onze opgaven integraal met de ruimtelijke ontwikkelingen die daar spelen. Het landelijk gebied wordt overspoeld met opgaven: stikstof, natuur, duurzame energie, bodemontwikkeling, biodiversiteit, kringlooplandbouw, stedelijke ontwikkeling. Allemaal ruimtevragers, die nu vaak vanuit verschillende “kokers” worden aangevlogen. We gaan in het landelijk gebied voor het verbinden en het benutten van kansen voor onze water- en klimaatopgaven.

Lagere klimaatschade tegen minder meerkosten

De maximale klimaatschade tot 2050 voor de gehele RIVUS werkregio is circa € 3,8 miljard, exclusief schade door mogelijke overstromingen.

Er ligt een forse investeringsopgave om deze schade zoveel mogelijk te voorkomen. Door slim samen te werken, doen we deze investeringen tegen minder meerkosten. Daarmee zetten we lijn voort van de succesvolle samenwerking, die binnen de waterketen al is opgebouwd.

Met samenwerkingspartners

Zo werken we continue toekomstgericht, risicogestuurd, datagedreven en kostenbewust door aan een vitale, veilige en gezonde leefomgeving binnen het stedelijk en landelijk gebied van de RIVUS werkregio. Met bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en samenwerkingspartners.

We handelen in samenhang met andere strategische opgaven

In de RIVUS werkregio werken alle partners afzonderlijk, in RIVUS-verband, maar ook in andere samenwerkingsconstructies aan (delen van) dezelfde strategische opgave. Vanuit de RIVUS werkregio dragen we daar actief aan bij door de inbreng van kennis in beleid, processen, programma's en projecten, die in onze regio actueel zijn:

- We handelen in de geest van het Bestuursakkoord water en Bestuursakkoord klimaatadaptatie, met als onderlegger het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA).
- Hetzelfde geldt voor de Omgevingsvisie Overijssel van de provincie Overijssel.
- En voor de Watervisie “Meer dan Water” van Waterschap Drents Overijsselse Delta.
- We houden rekening met de versnelling van klimaatverandering, zoals zichtbaar gemaakt in

het KNMI-rapport “Klimaatsignaal 2021”.

- We werken in de geest van de Omgevingswet dus in lijn met de omgevingsvisies en -plannen van de partnerorganisaties.
- We stimuleren dat water en klimaatadaptatie integraal als onderlegger worden meegenomen in de belangrijke grensoverschrijdende opgaven, waar alle partners mee te maken hebben, zoals, energietransitie, landbouw, woningbouwprogramma's, drinkwater, voedseltransitie, circulaire economie, enz.
- We leveren ons aandeel aan de opgaven in de regio door inbreng van kennis op het gebied van water en klimaat. Dit doen we onder andere door bij te dragen aan andere programma's binnen de RIVUS werkregio, zoals:
 - NOVI regio Zwolle (Regio Zwolle laat Nederland klimaatbestendig groeien).
 - Cleantechregio, waar gewerkt wordt

aan een duurzaam en gezonde leef- en werkomgeving (verkenning naar klimaatbestendig ontwikkelen).

- Het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) (en het ambtelijk overleg) Rijn-Oost. (rapporteert over voortgang DPRA in dit gebied).
- Stroomgebied Rijn-Oost met Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (voor de verbinding met het Deltaplan Zoetwater, de Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON), Deltaplan Agrarische Waterbeheer (DAW) en de Kaderrichtlijn water (KRW)).
- Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof Noordwest Overijssel/ Vitaal Platteland (met o.a. aandacht voor de waterhuishouding en bodemdaling).
- De Climate Campus regio Zwolle, waar in bedrijven, onderwijs en overheid samenwerken (voor de verbinding met innovatie en kennisuitwisseling)
- We delen onze kennis en ervaring met publieke en private partners in de RIVUS werkregio die meewerken aan de gezamenlijke strategische opgave. We maken ook graag gebruik van hun (gebieds)kennis, ervaring en uitvoeringskracht voor het realiseren van onze eigen doelstellingen.
- We zoeken afstemming en delen kennis met andere werkregio's met dezelfde opdracht als RIVUS.

We doen het als een realiserende regio

Voortvloeiend uit de uitkomsten van het proces toekomstverkenning RIVUS en de strategieën & uitvoeringsprogramma's voor klimaatadaptatie en de afvalwaterketen, gaan we in de RIVUS werkregio aan de slag met zes geïntegreerde actielijnen (water én klimaat) om bij te dragen aan de strategische opgave. Met onderstaande actielijnen zetten we de eerste stappen naar scenario 2.

1. Gebiedsgerichte kaders ontwikkelen.
2. Goede inpassing van ruimtelijke ontwikkeling in watersysteem en -keten organiseren.
3. Mogelijkheden 'nieuw helpt oud' uitwerken (opwentelen).
4. Samen instrumenten ontwikkelen.
5. Regionaal klimaatbestendig watersysteem en -keten optimaliseren en de continuïteit borgen.
6. Integratie actielijnen.

Nadere uitwerking voor de eerste fase 2022-2023:

In de eerste fase gaan we aan de slag met verdere verkenningen en uitvoering met zichtbare resultaten. Vertaald naar de dagelijkse werkpraktijk betekent dit op RIVUS-niveau dat naast kennisdeling onder andere gewerkt gaat worden aan:

- Het analyseren van de strategische opgave voor zowel het stedelijke als landelijke gebied in de deelgebieden Salland, Vechtdal en Noordwest Overijssel, ten behoeve van regionale projecten.
- Het uitvoeren van een impactanalyse voor afvalwaterketen en (drink)watersysteem als gevolg van nieuwe (stedelijke) ontwikkelingen.
- Het ontwikkelen van bouwstenen met inhoudelijke mogelijkheden om op te kunnen wentelen bij nieuwe ontwikkelingen.
- Een analyse naar mogelijkheden van data gedreven werken (volgens GWSW).
- Gezamenlijke ontwikkeling van instrumenten, zoals:
 - Regionale monitoringsaanpak.
 - Gezamenlijke ontwikkeling lokale regelgeving t.b.v. omgevingsplannen of andere instrumenten omgevingswet.
 - Gezamenlijk format voor hitteplan.
 - Natte-voeten-kaart.

Het meer uitgewerkte programma en het groeimodel staan weergegeven in de toelichting bij dit bestuursakkoord.

Samen groeien we door

Om samen de strategische opgave voor de RIVUS werkregio te ondersteunen en de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's te realiseren, kiezen we ervoor om de huidige manier van samenwerken te versterken. We zetten in op een groeimodel van kennisdeling/ontwikkeling, naar bredere samenwerking, die zichtbare meerwaarde oplevert. Uitgangspunt daarvoor is het eerder genomen bestuurlijke besluit over de "Toekomstverkenning RIVUS" (2021), namelijk: doorgroeien van scenario

1 (lokale koers, lerende regio) naar scenario 2 (tactische vertaler, realiserende werkregio). We trekken vanuit RIVUS gezamenlijk op als het gaat om bijvoorbeeld externe financiering en lobby/beïnvloeding.

Inrichting van de samenwerking

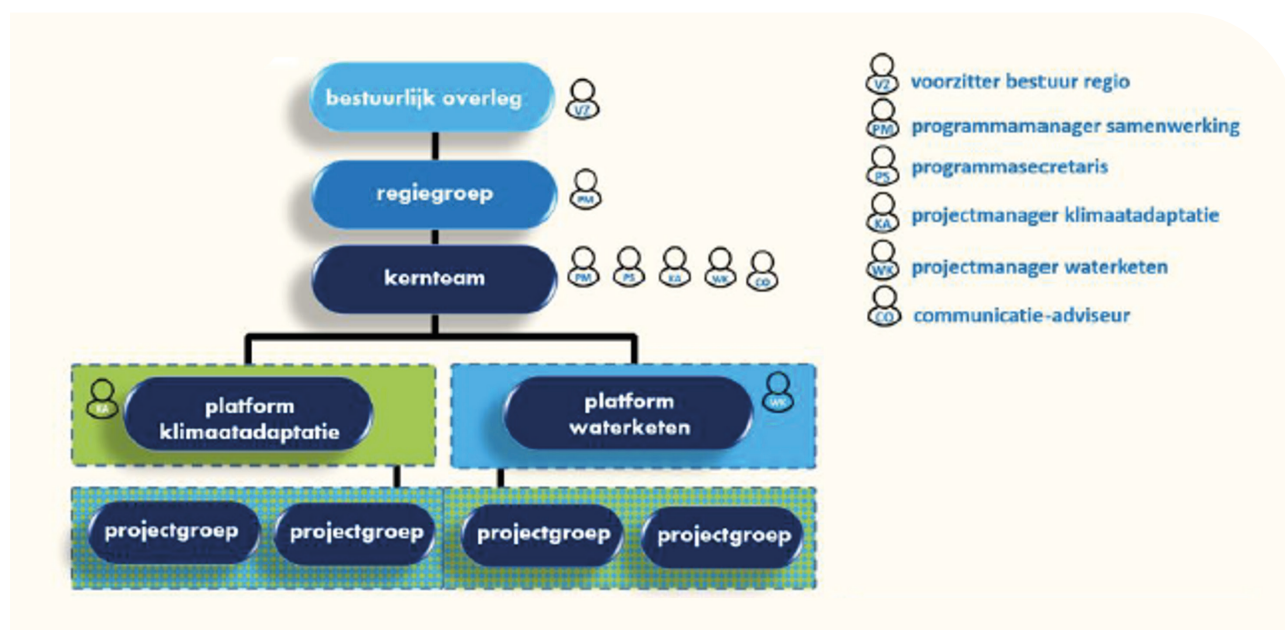
We richten de samenwerking effectiever en efficiënter in dan voorheen. We kiezen voor een model waarin de Regiegroep een spilfunctie

vervult. De Regiegroep bestaat uit managers van de deelnemende partners met mandaat en doorzettingsmacht binnen de eigen organisatie. De Regiegroep stuurt, regisseert, stelt doelen en projecten vast en is intermediair tussen de regionale bestuurlijke ambities en de borging daarvan in de eigen organisaties. De Regiegroep is opdrachtgever voor de programmamanager RIVUS, die vervolgens het kernteam aanstuurt. Vanuit project- en werkgroepen wordt de processen en projecten vormgegeven en uitgevoerd.

Alle zaken, die om bestuurlijke richting vragen, komen na vaststelling in de Regiegroep ter goedkeuring in het Bestuurlijk Overleg. In

voorkomende gevallen wordt een voorgenomen besluit in het Bestuurlijk Overleg ook voor instemming voorgelegd aan de colleges en het DB van de deelnemende partners. Dit is in ieder geval aan de orde wanneer het voornemen bestaat om substantiële wijzingen aan te brengen in de doelstellingen van de samenwerking, de kosten van de samenwerking en de bijdrage van capaciteit vanuit de partnerorganisaties.

Dit leidt tot het volgende, meer compacte, organisatiemodel, waarbij meer integratie tussen de twee pijlers waterketen en klimaatadaptatie de komende tijd wordt verkend:

Flexibiliteit en gelegenhedscoalities

Dat op bovenstaande manier wordt samengewerkt ligt vast. Tegelijkertijd is er ook behoefte aan flexibiliteit, die vanuit de Regiegroep kan worden geregisseerd. Immers: door alle elkaar snel opvolgende ontwikkelingen is het gehele speelveld tot 2027 nu nog niet te overzien is. Urgenties en prioriteiten kunnen daardoor veranderen. Dat vraagt om mogelijkheden voor maatwerk. Ook bestaat

er bij verschillende partners de behoefte, zeker ook met het oog op de gebiedsgerichte aanpak, om op inhoudelijke thema's gelegenhedscoalities te vormen met een eigen financiële en personele verdeelsleutel.

Borging continuïteit

Bij de deelnemende samenwerkingspartners ontstaan steeds meer risico's in de

bedrijfsvoering, zoals de inzet van voldoende gekwalificeerde medewerkers. Maar ook als het gaat om kennisintensieve opgaven, zoals datagedreven werken, cybersecurity en installatieverantwoordelijkheid. Binnen de RIVUS organisatie willen we daarvoor nieuwe concepten creëren en testen, die voor de lange termijn voldoende borging van de continuïteit bieden.

Gedacht wordt onder meer aan gezamenlijke scholing, integratie van (ict-)systemen, gezamenlijke monitoring en signalering van bedrijfsprocessen of nog innovatievere samenwerkingsconcepten. Het gaat hier niet om de ontwikkeling van nieuwe concepten maar wel om de toepassingen in ons gebied.

Samen nu investeren voor minder meerkosten in de toekomst

Om onze strategische opgave te realiseren moeten we als samenwerkingspartners afzonderlijk én gezamenlijk blijven investeren. In RIVUS verband investeren we jaarlijks € 200.000 in de organisatie, € 200.000 in de uitvoering van het programma Water en € 200.000 in de realisatie van het programma Klimaatadaptatie. Voor uitvoeringsprojecten worden apart afspraken gemaakt en vastgesteld in de Regiegroep.

Voor de financiële bijdrage hanteren we de volgende verdeelsleutel voor de **organisatie** en de **Programma's Klimaatadaptatie én Waterketen**:

Dalfsen, Olst-Wijhe, Staphorst en Zwartewaterland:	1
Raalte, Kampen:	2,5
Deventer, Zwolle, WDO Delta en provincie Overijssel ¹ :	5

De samenwerkingspartners leveren ieder hun personeel inzet voor het Bestuurlijk Overleg, de Regiegroep en de platforms Water en Klimaatadaptatie. Daarnaast leveren ze een personele bijdrage aan de programma's Water, Klimaatadaptatie en Communicatie volgens de hiervoor weergegeven verdeelsleutel.

Meer integratie

Omdat de strategische opgave uitgaat van een integrale aanpak, wordt voor de komende jaren toegewerkt naar verdere integratie van de budgetten en personele inzet van de onderdelen waterketen en klimaat. Een opzet, die recht doet aan het belang en de inbreng van de samenwerkingspartners.

¹ De provincie draagt niet bij aan het programma Water

Verantwoording & Evaluatie

Een aantal momenten per jaar wordt verantwoording afgelegd voor de inzet, resultaten en financiële bestedingen binnen de RIVUS werkregio. De Regiegroep stelt vast. Het Bestuurlijk Overleg keurt goed.

- In maart van elk jaar wordt het jaarverslag vastgesteld in de Regiegroep en er wordt vooruitgeblikt op nieuwe inzichten/ontwikkelingen binnen de RIVUS werkregio.
- In mei van elk jaar wordt het jaarverslag goedgekeurd door het Bestuurlijk Overleg.

Tegelijkertijd vindt een inspiratiesessie plaats of projectbezoek met een doorkijk naar komende ontwikkelingen.

- In november van elk jaar wordt het uitvoeringsprogramma, de begroting voor het nieuwe jaar en het meerjarenplan vastgesteld in de Regiegroep en later goedgekeurd in het Bestuurlijk Overleg.

Uiterlijk december 2024 vindt evaluatie en herijking plaats van dit bestuursakkoord.

Ondertekening

Aldus overeengekomen tussen de samenwerkende overheidspartners in de RIVUS werkregio. En ondertekend op 2 maart 2022,

Dalfsen, wethouder Ruud van Leeuwen

Deventer, wethouder Frits Rorink

Kampen, wethouder Jan Peter van der Sluis

Olst-Wijhe, wethouder Marcel Blind (voorzitter)

Raalte, wethouder Jacques van Loevezijn

Staphorst, wethouder Lucas Mulder

Zwartewaterland, wethouder Maarten Slingerland

Zwolle, wethouder Ed Anker

Provincie Overijssel, gedeputeerde Bert Boerman

Waterschap Drents Overijsselse Delta, DB-lid, Hans Wijnen

Toelichting programma Bestuursakkoord

Regionale opgaven	Klimaat en waterdeel van de regionale opgave	Bijdrage Rivus samenwerking/ actielijn	En daarvoor gaan we het volgende doen:		
			2022-2023	2024-2025	2026-2030
Duurzame, klimaatbestendige, landschappelijk ingepaste ruimtelijke ontwikkeling realiseren	Klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting realiseren.	1. Gebiedsgerichte kaders ontwikkelen	- In kaart brengen gebiedsontwikkelingen (cyclisch proces). - Analyses deelgebieden uitvoeren. Gebiedsgerichte criteria opstellen.	- Uniforme doelen nieuw stedelijk gebied opstellen. - Toepassen in projecten.	Verdergaande organisatorische samenwerking onderzoeken?
	Geen afwenteling van klimaatopgaven.	2. Goede inpassing van ruimtelijke ontwikkeling in watersysteem en -keten organiseren.	Impactanalyse voor afvalwaterketen en watersysteem en van hieruit criteria opstellen.	Systeem- en ketenmaatregelen nemen.	
	Nieuw gebied benutten voor verbeteren bestaand gebied.	3. Mogelijkheden 'nieuw helpt oud' uitwerken (opwentelen).	Financieringsmogelijkheden onderzoeken. Bouwstenen inhoudelijke mogelijkheden uitwerken.	Toepassen in projecten. Bidbook voor opwentelen.	
Realiseren toekomstbestendig bestaand gebied.	Klimaatadaptief maken	4. Samen instrumenten ontwikkelen	- Overzicht subsidieregelingen opstellen. - Bouwstenen communicatie opstellen. - Monitoringsplan klimaatadaptatie opstellen. - Hemelwaterverordening - Gezamenlijk ontwikkelen lokale regelgeving als richting voor lokale omgevingsplannen. - Format voor hitteplan opstellen (met GGD). Natte voetenkaart.	- Gezamenlijk communiceren. - Gezamenlijk monitoren. - Stresstesten uitvoeren. - Risicodialogen voeren. - Gezamenlijk werken aan juridische instrumentarium /bouwstenen (omgevingswet) (GRP)	- gezamenlijk databeheer - gezamenlijke financiering - gezamenlijke uitvoering regionale projecten - personele uitwisseling - gezamenlijke uitvoering (bijv. projecten, gemalenbeheer)
	Waterrobuust maken	5. Regionaal klimaatbestendig watersysteem en -keten optimaliseren en (personele) continuïteit borgen.	- Analyse gevolgen klimaatverandering op bestaand watersysteem en optimaliseren bestaand watersysteem. Quick wins realiseren. - Inzet impuls gelden voor regionale inrichtingsmaatregelen. - Analyse mogelijkheden datagedreven (voorwaarde GWSW) werken. - Digitale kwetsbaarheid onderzoeken. - Personele kwetsbaarheid onderzoeken. - Functionele levensduur introduceren in beheeropgave in relatie tot afstemmen met andere opgaves. (Levensduur 2.0) - Gemalenbeheer in de regio onderzoeken.	- Complexere projecten voorbereiden door coalitions of the willing. - Handelingsperspectief bedrijventerreinen uitwerken. - Uniforme doelen bestaand stedelijk gebied opstellen. - Verdergaande organisatorische samenwerking onderzoeken.	Bestuursakkoord actualiseren Uitvoeringsprogramma actualiseren.
		6. Integratie actielijnen.	Programmamanagement, integratie van actielijnen en afstemming met andere regionale ontwikkelingen en mogelijkheden externe financiering		

